УДК 005.334:005.52

АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ БІЗНЕСУ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Б. Дзядух, група МЕ-23мб
Т. Немченко, кандидат економічних наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет

Сучасні умови функціонування бізнесу характеризуються високим рівнем турбулентності, що зумовлено поєднанням глобальних і національних кризових факторів, серед яких особливе місце посідають наслідки повномасштабної війни, порушення логістичних ланцюгів, інфляційні процеси та нестабільність ринкового середовища. За таких умов традиційні підходи до управління підприємствами виявляються недостатньо ефективними, оскільки не забезпечують необхідного рівня гнучкості та швидкості реагування на зміни. Це актуалізує необхідність впровадження адаптивного управління як інструменту забезпечення стійкості бізнесу.

Важливо зазначити, що сучасні дослідження українських науковців акцентують увагу на тому, що кризове середовище характеризується не лише високою динамічністю, але й домінуванням неконтрольованих зовнішніх загроз. Так, у роботі Ю. Дуднєвої та О. Артем'єва підкреслюється, що в умовах перманентної кризи підприємства змушені функціонувати під впливом факторів, які мають системний характер і не піддаються прямому управлінському контролю, що суттєво ускладнює забезпечення економічної безпеки [1], що означає, що класичні інструменти стратегічного планування потребують трансформації у напрямі підвищення адаптивності. У цьому контексті адаптивне управління слід розглядати як цілісну управлінську концепцію, що передбачає здатність підприємства до постійного коригування своїх стратегій, структур і бізнес-процесів відповідно до змін зовнішнього середовища.

Особливого значення набуває зв'язок адаптивного управління з концепцією стійкості бізнесу, яка передбачає здатність підприємства зберігати функціональність, відновлюватися після кризових впливів і забезпечувати довгостроковий розвиток. У дослідженні В. Дергачової та Є. Корнієнко доведено, що стійкість сучасного бізнесу безпосередньо залежить від рівня його адаптивності, зокрема здатності до швидкої трансформації бізнес-моделей, впровадження цифрових технологій та оптимізації управлінських процесів. Авторка підкреслює, що саме адаптивні підприємства демонструють найвищу здатність до відновлення після кризових шоків, що підтверджується статистичними даними щодо відновлення діяльності українського бізнесу після 2022 року [2].

Аналізуючи антикризову стійкість підприємств зауважимо, що адаптивність проявляється на різних рівнях управління - від стратегічного до операційного, що дозволяє забезпечити комплексний підхід до подолання кризових явищ. Зокрема, на стратегічному рівні адаптивність передбачає перегляд цілей і пріоритетів розвитку, на тактичному – зміну управлінських рішень і ресурсного забезпечення, а на операційному – оптимізацію бізнес-процесів. Така багаторівнева адаптивність є ключовою умовою забезпечення стійкості підприємства.

Таким чином, узагальнюючи результати аналізу, можна зробити висновок, що адаптивне управління є ключовим інструментом забезпечення стійкості бізнесу в кризових умовах, оскільки дозволяє підприємствам не лише реагувати на зовнішні виклики, але й формувати власні конкурентні переваги.

Список літератури

1. Дуднєва Ю. Ю., Артем'єв О. О. Економічна безпека суб'єктів господарювання в умовах перманентної кризи. Адаптивне управління: теорія і практика. 2023. № 17(34). DOI: https://doi.org/10.33296/2707-0654-17(34)-09
2. Дергачова В. В., Корнієнко Є. В. Стійкість та адаптивність бізнесу в умовах воєнного стану через цифрову трансформацію управління бізнес-процесами. Актуальні питання економічних наук. 2025. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17762958